

Svar på skriftligt spörsmål SSS 104/2018 rd

Svar på skriftligt spörsmål om asylsökandes rättssäkerhet, förändringarna i enskildas rättsliga ställning och laglighetskontroll beträffande Migrationsverket

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 104/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Emma Kari /gröna:

Vilka åtgärder ämnar ni vidta för att ser till att personer som söker asyl säkert behandlas på ett rättvist och individuellt sätt i Finland och att vår tillämpningspraxis är i linje med de grundläggande och mänskliga rättigheterna, vilka åtgärder ämnar ni vidta för att ändringarna gällande individens rättsställning i framtiden alltid genomförs enligt lagstiftningen och i ljuset av att ni i ert svar av den 12 mars 2018 till mitt skriftliga spörsmål (SSS 31/2018 rd) konstaterade att man vid behov låter göra utomstående utredningar om Finlands asylsystem, kommer ni nu att låta göra en sådan omfattande utredning om Migrationsverkets verksamhet?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Diskrimineringsombudsmannen, juridiska fakulteten vid Åbo universitet och Åbo Akademis människorättsinstitut har genomfört en gemensam studie, där man undersökte ändringarna som skett i Migrationsverkets beslut gällande internationellt skydd. I studien undersöktes hur utlänningslagen tillämpades i beslut som gäller internationellt skydd vid Migrationsverket åren 2015 och 2017. I studien strävade man efter att analysera huruvida beslutspraxisen hade förändrats mellan dessa år samt huruvida de eventuella ändringarna syns i det konkreta beslutsfattandet.

I studien observerades ändringar i beslutspraxisen, vilka i sig förklarar det ökade antalet negativa beslut.

Inom Europeiska unionen har man som mål att skapa ett fungerande gemensamt europeiskt asylsystem (Ceas), vars huvudsakliga mål är att tillämpa de gemensamma normerna på ett enhetligt sätt. I Finland har man eftersträvat dessa då man upptäckt att den nationella tillämpningen av EU-normerna tydligt avviker från de övriga länderna inom unionen. När det gäller irakier framgår det av studien att det i beslutspraxisen och antalet beviljade tillstånd har skett förändringar mellan åren 2015 och 2017. Detta stämmer. Under dessa år påverkades beslutsfattandet i asylfrågor av en internationell jämförelse som myndigheten gjorde utifrån regeringens asylpolitiska åtgärdsprogram i slutet av 2015. Genom åtgärdsprogrammet strävade myndigheten efter att harmonisera beslutspraxisen i frågor gällande internationellt skydd i synnerhet med Sverige. Sverige är ett jämförbart land i Norden, eftersom landet omfattas av samma EU-normer för beslutsfattande i asylfrågor. I regeringens åtgärdsprogram ålades Migrationsverket att även

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 104/2018 rd

bedöma säkerhetsläget i de centrala ursprungsländerna (Irak, Afghanistan, Somalia) och granska möjligheterna till intern flykt i samband med beslutsfattandet. I bedömningen av säkerhetsläget utvärderas huruvida det finns områden för alternativt skydd i ursprungsländerna, till vilka det inte är möjligt att återsända någon. Enligt bedömningen av säkerhetsläget hösten 2015 hade säkerhetsläget i många regioner i Irak blivit lindrigare. Tidigare beviljades till exempel alla som anlände från södra och centrala Irak minst uppehållstillstånd på grundval av behovet av alternativt skydd. Denna praxis avvek från jämförelselandet Sverige. Högsta förvaltningsdomstolen bekräftade Migrationsverkets nya tillämpningspraxis i fråga om irakier i november 2016 (HFD:2016:193 och HFD:2016:194).

När det gäller lagstiftningsändringar som rör individens ställning, ska det konstateras att det är svårt att entydigt genom lagstiftningen påverka de synpunkter som förts fram i studien. Om avgörande av ansökan om internationellt skydd föreskrivs i 98 § i utlänningslagen. Förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd bedöms individuellt för varje sökande med beaktande av de utredningar som han eller hon lagt fram om sina förhållanden i staten i fråga samt aktuella uppgifter från olika källor om förhållandena i staten. Efter att ha fått tillgängliga utredningar skall myndigheten avgöra ärendet till förmån för sökanden på basis av hans eller hennes utsaga, om sökanden till den del det är möjligt har bidragit till att utreda saken och om myndigheten är övertygad om att ansökan är trovärdig i fråga om behovet av internationellt skydd. Inom ramen för det gemensamma europeiska asylsystemet förekommer det EU-lagstiftning som gäller undersökning och avgörande av ansökan samt insamling av landinformation från flera källor. EU:s medlemsstater ska ta i beaktande relevant utbildning som ordnas och utvecklas av Europeiska stödkontoret för asylfrågor (Easo). Utbildning i bedömning av bevis och trovärdighet för intervjuare och beslutsfattare bygger på Easos kriterier.

Det handlar om utreda fallet och bedöma bevisen samt bedöma trovärdigheten av den sökandes berättelse. Syftet med asylförfarandet är att utifrån all tillgänglig information utreda om den sökande riskerar död, tortyr, förföljelse eller annan inhuman behandling i sitt hemland och har han eller hon av denna anledning rätt till internationellt skydd.

Det är ännu inte möjligt att utifrån en undersökning av beslut som fattats under en viss kort period dra slutgiltiga slutsatser om huruvida det skett ändringar i godkännandet av sökandes motiveringar. För detta bör man även granska protokoll över asylintervjuer och intervjuernas innehåll. Dessutom vore det bra att studera förvaltningsdomstolarnas beslut.

Ministeriet har diskuterat med Migrationsverket om hur man utifrån ovan nämnda studie kunde på ett mer omfattande sätt utreda och analysera myndighetens beslutspraxis. Migrationsverket har för avsikt att diskutera studiens resultat även med diskrimineringsombudsmannen. Bedömningen av beslutets trovärdighet granskas i ett projekt (LAAVA) som finansieras genom asyl-, migrations- och integrationsfonden (Amif). Därtill har man för avsikt att som en del av Migrationsverkets laglighetsövervakning i större utsträckning granska målgruppen i diskrimineringsombudsmannens studie, materialet i fallen, intervjuprotokoll samt förvaltningsdomstolarnas beslut i dessa frågor. Man har även diskuterat ett forskningssamarbete med till exempel UNHCR:s kontors i Stockholm. Att låta göra en mer omfattande utomstående utredning kan ta lång tid

Svar på skriftligt spörsmål SSS 104/2018 rd

och är det inte motiverat eller aktuellt i detta skede. Genom ministeriets och Migrationsverkets interna analys strävar man efter att snabbare utreda förändringarnas omfattning och fastställa lämpliga utvecklingsmål. Efter detta kan man offentligt gå igenom slutsatserna och diskutera dem.

Helsingfors den 13.4.2018

Inrikesminister Kai Mykkänen